

A propòsit de les expressions «tocar a terra» i «tocar terra»

Carles Riera

A vegades, a l'hora d'escriure hi ha una certa vacil·lació entre usar l'expressió *tocar a terra* (amb preposició) i l'expressió *tocar terra* (sense preposició). En la majoria dels casos cal fer servir la primera, que és més general i l'única que figura en el *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans* (DIEC2) en la definició d'aquests mots:

bot² 2 1 *m.* [LC] [FIF] Moviment d'un cos inert que, en topar a terra, és llançat enlaire fins a tornar a tocar a terra.

pasturant *adj.* [HIG] En heràld., que té el cap abaixat fins a tocar a terra, en actitud de pasturar, s'aplica a un animal.

peu 1 3 [LC] **a peu coix** *loc. adv.* Amb un peu enlaire sense tocar a terra.

En el DIEC2 trobem també exemples de l'expressió *tocar a terra* amb la forma conjugada del verb; així *toca a terra* (ss.vv. *marxa* i *córrer*), *toquen a terra* (s.v. *saltar*), *tocava a terra* (s.v. *acotar*¹), *tocat a terra* (s.v. *volea*). També hi ha la frase *tocar de peus a terra*.

L'altra expressió, *tocar terra*, és més específica i s'usa sobretot en els àmbits de l'aeronàutica, de la navegació i de meteorologia —en concret, parlant d'huracans (i altres fenòmens relacionats: ciclons, etc.).

En aquest cas, *tocar terra* és una expressió equivalent als verbs *aterrar*¹, *prendre terra*. Formalment es tracta d'un cas semblant al d'expressions com *tocar port*, *tocar ferro*, *tocar fusta*, *tocar fons*, *tocar mare*, etc.

La *Gran enciclopèdia catalana* (GEC) defineix el mot **aterratge** així: «Conjunt de maniobres per a aterrar una aeronau.» I, a continuació, en l'explicació llegim: «[...] La velocitat de l'avió respecte a l'aire

en el moment de tocar terra ha d'ésser molt pròxima a la velocitat crítica o de pèrdua, que en els avions moderns és relativament alta; les pistes d'aterratge, per tant, han d'ésser molt llargues per a permetre la desceleració de l'avió mentre hi roda. [...]»

Vegem primer uns quants exemples de *tocar terra* correctes classificats i després una sèrie d'exemples incorrectes amb la forma adequada corresponent:

AERONÀUTICA

*Amb espant la mare crida: «Bota tant com t'abellesca però guarda't de volar, no t'és permès, a tu, el vol lliure». El bon pare li adverteix: «En terra hi ha força elàstica que t'impulsa amunt. Sols **toca terra** amb el dit gros del peu, com el fill de Gea, Anteu, i a l'acte cobraràs vigor» (Goethe, *Faust*, vol I, acte tercer).*

*Avui al matí el robot Curiosity **toca terra** a Mart.*

*El falciot negre és un ocell especialment dotat per al vol que només **toca terra** per criar en esquerdes i forats d'edificis.*

NAVEGACIÓ

*Recordem que l'estol havia partit de Salou el dimecres 6 de setembre. **Van tocar terra**, doncs, el divendres dia 8 (Ferran Soldevila, *Les quatre grans cròniques: Llibre dels feits del rei En Jaume*, p. 144, nota 533).*

*Un problema associat a les llargues navegacions és la dificultat de consumir aliments frescos quan el viatge es prolonga setmanes o de vegades mesos sense **tocar terra** (Biosfera, s.v. *Els vells camins de la mar*).*

*El 1500 l'almirall portuguès Pedro Álvares Cabral **va tocar terra** a les costes nord-orientals del Brasil*

1 En anglès, *to touch land*, *to touch ground* signifiquen 'aterrar'.

(Enciclopèdia temàtica PROA, s.v. *La formació del món modern*).

*Els tres Reis Mags d'Orient, Melchior, Gaspar i Baltasar, arribaran dissabte a la tarda a Salou, com és ja tradició per mar, **tocant terra** a l'Espigó del Moll.*

*Vaig sortir de l'aigua, i, tan bon punt **vaig tocar terra**, em vaig adonar que em costava de mantenir l'equilibri.*

*En aquell temps, quan hagueren fet la travessia del llac, Jesús i els seus deixebles **tocaren terra** a Genesaret i van fondejar (Mc 6,53-56).*

METEOROLOGIA

*Amb quasi un mes de vida, el Nadine es considera el cinquè huracà de més durada dels observats. La principal raó d'aquesta gran longevitat rau en el fet que en cap moment no va **tocar terra**, ja que aquesta condició és la que suposa sempre l'afebliment i la mort dels huracans o bé la seva transformació en petites depressions sense vents destacables (Anuaris de l'Enciclopèdia 2009-2014, s.v. *Meteorologia i climatologia 2012*).*

*El tifó Rosita deixa fortes pluges abans de **tocar terra** a les Filipines.*

*L'huracà Rita **tocarà terra** als estats de Texas i Louisiana.*

*L'Irma torna a **tocar terra** i avança cap al nord de Florida.*

ALTRES

Notem que, en els exemples que vénen ara, el substantiu *terra* duu un adjectiu qualificatiu.

És **tocant terra catalana**, / *sentint-la bé, com vull morir* (Josep Carner, *Homenatge a Lluís Companys*).

*Esports: el Madrid **toca terra ferma**.*

EXEMPLES INCORRECTES

Heus ací una sèrie d'exemples en els quals en comptes de *tocar terra* (o variants) caldria dir *tocar a terra* (o variants):

*a peu coix: amb un peu enlaire sense tocar terra → a peu coix: amb un peu enlaire sense **tocar a terra**.*

*lluita: combat, sense armes, entre dos contendents, en què guanya aquell que obliga el contrari a tocar terra amb totes dues espatlles alhora i l'immobilitza durant uns quants segons → ... en què guanya aquell que obliga el contrari a **tocar a terra** amb totes dues espatlles alhora ...*

*Com determinar el peu de pivot? El primer peu que toca terra → Com determinar el peu de pivot? El primer peu que **toca a terra**.*

*Vam fer la instal·lació del compostador d'orgànica a l'hort. Tothom va poder resoldre els dubtes sobre el funcionament, el contingut que s'hi havia de posar i per què el compostador havia de tenir forats i havia d'estar tocant terra → ... i per què el compostador havia de tenir forats i havia d'estar **tocant a terra**.*

*Un exercici per a recordar que som aquí, ara, en aquest moment, consisteix en un moviment rítmic i continuat amb les cames i els peus connectant amb el terra; és molt millor de realitzar-ho posant tot el peu en el sòl, tocant terra → ... és molt millor de realitzar-ho posant tot el peu en el sòl, **tocant a terra**.*